

5.11.2018

EOAK/3959/2017

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Mikko Sarja

AMMATTIKORKEAKOULUN MENETTELY OPINTOSUORITUSTEN ARVIOINNISSA

1 KANTELU

Kantelija pyysi tutkimaan A:n ammattikorkeakoulu Oy:n (jäljempänä ammattikorkeakoulu) menettelyä ruotsin kielen kurssin arvosanojen perustelemista koskevassa asiassa.

Kantelijan mukaan kurssin palautettaviin opintosuoritteisiin kuului joka viikko suoritettavia sanatehtäviä Moodle-alustalla ja viisi kappaletta noin kuukauden välein palautettavaa isompaa kirjallista tehtävää, joista kahden ensimmäisen (D1 ja D2) arvostelua – kurssin lopputentti mukaan lukien – kantelu koskee.

Ensimmäisen kantelun kohteena olevan tehtävän (D1) osalta kantelija katsoi, että häntä oli vaadittu suorittamaan tarpeettomia lisätehtäviä sillä perusteella, että kantelijan suoritus ei kurssin opettajan mielestä ollut vastannut tehtävänantoa. Kantelija oli kertomansa mukaan yrittänyt kysyä opettajalta perusteita tämän antamaan tehtävän arvosanaan. Kantelijan mukaan opettaja oli kuitenkin jättänyt perusteet kertomatta ja muutenkin viivytellyt vastaamisessa.

Edelleen kantelija katsoo opettajan ilman asianmukaista perustetta kieltäytyneen arvostelemasta saman kurssin toista tehtävää (D2), vaikka kantelija oli omasta mielestään suorittanut tuonkin tehtävän tehtävänannon hengessä.

Lisäksi opettaja oli kantelijan mukaan jättänyt täysin perustelematta kurssin lopputentistä antamansa arvosanan, vaikka kantelija oli tästä häneltä sähköpostitse kysynyt.

2 ASIAN SELVITTÄMINEN

- - -

3 RATKAISU

3.1 Oikeudellisen arvioinnin lähtökohdat

Ammattikorkeakoululain 37 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus saada tieto arvosteluperusteiden soveltamisesta opintosuoritukseensa. Hänelle on varattava tilaisuus tutustua arvosteltuun kirjalliseen tai muuten tallennettuun opintosuoritukseen. Kirjalliset ja muulla tavoin tallennetut opintosuoritukset on säilytettävä vähintään kuuden kuukauden ajan tulosten julkistamisesta.

Ammattikorkeakoululain 57 §:n 3 momentin mukaan opintosuorituksensa arvosteluun tai muualla suoritettujen opintojen tai muulla tavoin osoitetun osaamisen hyväksilukemiseen tyytymätön

opiskelija saa pyytää siihen suullisesti tai kirjallisesti oikaisua, arvostelusta sen suorittaneelta opettajalta ja opintojen hyväksilukemisesta siitä päätöksen tehneeltä. Opintosuorituksen arvostelua koskeva oikaisupyynnö on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, josta opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvostelun tulokset sekä arvosteluperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan tietoonsa. Hyväksilukemisesta koskeva oikaisupyynnö on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tässä momentissa tarkoitetun oikaisupyynnön johdosta tehtyyn päätökseen tyytymätön saa vaatia siihen oikaisua tutkintolautakunnalta tai muulta siihen tehtävään määrättyltä toimielimeltä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Ammattikorkeakoululaissa tai sen esitöissä opintosuorituksen käsitettä ei ole erikseen määritelty. Lain 37 §:n perusteluissa todetaan säännöksen sanamuodon ohella vain, että asiasta on aikaisemmin säädetty valtioneuvoston asetuksella, mutta opiskelijan oikeusturvaan olennaisesti kuuluvana asiana sääntely on tullut nostaa lakitasolle (HE 26/2014 vp, s. 35). Myöskään oikaisuvaatimusmenettelyä koskevan 57 §:n 3 momentin perusteluissa asiaa ei ole arvioitu (ks. HE 26/2014 vp, s. 41).

Kirjallisuudessa (ks. Atte Korte: Ammattikorkeakouluopiskelijan opintosuoritusten arviointi ja oikeusturva arvioinnissa, Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja A:1, 2013, s. 9, 33 ja 34 ja näissä mainitut viitteet) todetaan, että opintosuoritusten oikaisupyynnöä koskevassa säännöksessä kyse on nimenomaisesti opintosuorituksen, ei esimerkiksi opintojakson arvioinnin oikaisemisesta. Opintojakson tosin voidaan katsoa kuuluvan käsitteen opintosuoritus alle, joten myös sen arviointiin voidaan hakea oikaisua.

Samassa artikkelissa opintosuoritusten arvioinnilla tarkoitetaan esimerkiksi opintojakson, kokeen, raportin, oppimispäiväkirjan, suullisen esityksen tai muun vastaavan perinteisen opintosuorituksen arviointia. Artikkelissa viitatus kirjallisuuden mukaan opintosuorituksella tarkoitetaan kaikkia oppilaitoksen vaatimia suorituksia. Näin ollen oikaisupyynnön kohteena voivat olla esimerkiksi kirjalliset kuulustelut, esseet, harjoitustehtävät, oppimispäiväkirjat, harjoitteluraportit ja opinnäytetyöt. Myös suullisesti annettavat suoritukset voivat olla oikaisupyynnön kohteena, minkä vuoksi opettajan tulee dokumentoida tällaiset suoritukset asianmukaisesti. Oikaisua ei voida hakea sellaisiin suorituksiin, joista ei anneta lainkaan arvosanaa. Tällaisia ovat esimerkiksi opettajan antamat vapaaehtoiset kotitehtävät, joista opettaja antaa sanallista palautetta. Opintosuorituksen ja siihen liittyvän oikaisumenettelyn näkökulmasta ratkaisevana on pidetty sitä, että kyseessä on mikä tahansa suoritus, joka on arvioitu.

Edelleen kyseisessä artikkelissa todetaan, että opettajalla ei ole velvollisuutta automaattiseen palautteen antamiseen. Opiskelijan pyytäessä opettajan tulee kuitenkin aina antaa palaute opintosuorituksesta ja kertoa, mitkä seikat ovat vaikuttaneet arviointiin. Vähimmäisvaatimuksena artikkelissa mainitaan se, että opettaja on merkinnyt opiskelijan suoritukseen pisteet ja arvosanan. Lisäksi opettajan tulisi kirjoittaa suorituksiin omia kommentteja, joiden avulla hän pystyy pyydettäessä yksilöimään opiskelijan suorituksen vahvuudet ja heikkoudet.

Vertailun vuoksi totean, että yliopistolain 82 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään opintosuorituksiin liittyvästä oikaisumenettelystä siten, että 3 momentissa säädetään siinä lähemmin lueteltujen opinnäytetöiden arviointiin liittyvästä oikaisusta ja 4 momentissa muiden kuin 3 momentissa tarkoitettujen opintosuoritusten arvioinnin oikaisumenettelystä.

Yliopistolaissakaan ei ole lähemmin määritelty opintosuorituksen käsitettä. Oikeuskirjallisuudessa todetaan, että opintosuorituksia ovat kaikki tutkinnon suorittamiseen liittyvät suoritukset. Tutkinnon suorittamiseen sisältyy ensinnäkin erillisiä opintosuorituksia, kuten tenttejä, kokeita ja muita kuulusteluja, seminaari- ja harjoitustöitä ja erilaisia muita kirjallisia tai suullisia suorituksia. Toiseksi tutkinnon suorittaminen edellyttää yleensä sen päätteeksi laadittavaa kirjallista opintosuoritusta, joka voi olla kandidaatin tutkinnon opinnäyte, mais-

terin tutkinnon tutkielma, lisensiaatin tutkinnon opinnäyte tai väitöskirja. Myös oikaisumennettely kohdistuu kahdenlaisiin opintosuorituksiin: perus- tai jatkotutkinnon lopputyönä tehtäviin opinnäytteisiin ja muihin opintosuorituksiin. Jälkimmäisiin kuuluvat muun muassa tentti-, koe- ja kuulustelusuoritukset (Mäenpää Olli: Yliopistolaki, 2009, s. 235 ja 249).

Ammattikorkeakoululain 20 §:n mukaan ammattikorkeakoulun toiminnan ja hallinnon järjestämisestä määrätään ammattikorkeakoulun johtosäännössä ja muissa vastaavissa ammattikorkeakoulun sisäisissä määräyksissä.

A:n ammattikorkeakoulun tutkintosäännön 6 §:n mukaan ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojaksojen tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan erilaisten oppimistehtävien, tenttien ja muiden näyttöjen avulla. Opintojakson hyväksytyt suorittaminen edellyttää opintojaksokuvauksen mukaisia oppimissuorituksia.

Tutkintosäännön 24 §:n mukaan opintosuorituksensa arviointiin tai muualla suoritettujen opintojen hyväksilukemiseen tyytymätön opiskelija voi pyytää siihen suullisesti tai kirjallisesti oikaisua arvioinnin suorittaneelta tai hyväksilukemisesta päätöksen tehneeltä opettajalta. Oikaisu-pyyntö on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvioinnin tulokset sekä arviointiperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan tietoonsa. Jos opiskelija on tyytymätön opettajan oikaisupyyntöön antamaan päätökseen, hän voi hakea siihen kirjallisesti oikaisua ammattikorkeakoulun tutkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut opettajan päätöksestä tiedon.

3.2 Väitteet tarpeettomien lisätehtävien teettämisestä ja tehtävän epäasiallisesta arvostelematta jättämisestä

3.2.1 Arvioinnin pohjana olevat tapahtuma- ja taustatiedot

Kantelijan mukaan häntä oli vaadittu suorittamaan tarpeettomia lisätehtäviä (tehtävä D1) sillä perusteella, että kantelijan suoritus ei kurssin opettajan mielestä ollut vastannut tehtävänantoa. Edelleen opettaja oli kantelijan mukaan ilman asianmukaista perustetta kieltäytynyt arvostelemasta kurssiin sisällynyttä tehtävää (D2), vaikka kantelija oli omasta mielestään suorittanut tämän tehtävän tehtävänannon hengessä. Näiltä osin kantelija on viitannut kantelunsa liitteenä olleeseen hänen ja opettajan väliseen viestinvaihtoon.

Kantelija ei ole toimittanut nähtäväkseni annettuja tehtäviä eikä niihin laatimiaan vastauksia. Toisaalta oikeusasiamiehen tehtävä ei edes ole yksityiskohtaisesti ottaa kantaa siihen, miten jokin opintoihin kuuluva opintosuoritus tai sellaiseen sisältyvä yksittäinen tehtävä tulisi toteuttaa, vaan asia jättää sijaa opettajan harkinnalle. Oikeusasiamiehen tehtävä ei siten ole myöskään ratkoa opettajan ja opiskelijan välisiä näkemyseroja siitä, mikä on riittävä tapa vastata johonkin tehtävään. Tämän vuoksi en ole pitänyt aiheellisena pyytää kantelijaa täydentämään kanteluaan tältä osin, vaan arvioin asian käytettävissäni olleen aineiston perusteella.

Kantelijan tänne toimittamasta hänen ja opettajan välisestä viestinvaihdosta ilmenee opettajan ilmoittaneen kantelijalle tehtävän D1 osalta, ettei hän voi arvioida kantelijan suoritusta, koska käytössä olleesta sähköisestä järjestelmästä ei ollut löytynyt tehtävän uutta palautusta. Tämän johdosta opettaja oli pyytänyt kantelijaa palauttamaan tehtävän, jotta hän voisi sen arvioida. Tämän jälkeen kantelija oli pyytänyt perusteet tehtävän hylkäämiselle. Opettaja puolestaan oli vastannut aiempaan viestiinsä viittaamalla ja antanut kantelijalle ohjausta siitä, miten kirjoitelmaa tulisi täydentää. Tähän kantelija oli reagoinut katsomalla, että hänen suorituksensa täyttää tehtävänannon eikä ollut täydentänyt suoritustaan. Tämän jälkeen opettaja oli vielä kertaalleen pyrkinyt antamaan kantelijalle ohjausta tehtävän suorittamisesta, minkä kantelija oli puolestaan

kyseenalaistanut mutta ilmoittanut kuitenkin täydentävänsä suoritustaan myöhemmin.

Edelleen kantelun liitteestä ilmenee kantelijan 3.5.2017 lähettäneen opettajalle tehtävää D2 koskeneen viestin, jossa hän on kritisoinut yleisellä tasolla opettajaa edellisen tehtävän arvioinnista ja toimittanut opettajan pyytämät linkit kantelijan tehtävää tehdessään käyttämiin artikkeleihin. Tähän viestiin opettaja oli vastannut 5.5.2017 ja pyytänyt siinä kantelijaa korjaamaan kantelijan palauttamaa tehtävää viestissä lähemmin ilmoitetulla tavalla. Kantelijan toimittamaan aineistoon sisältyy vielä kantelijan vastaus, jossa hän ilmoittaa, ettei aio täydentää sanalistoja. Tämän viestin osalta ei ole kantelijan toimittaman aineiston perusteella täysin varmuudella pääteltävissä, mihin opettajan viestiin tämä vastaus liittyy, mutta se kuitenkin asiasisältönsä puolesta liittyy tehtävään D2.

3.2.2 Arviointi

Katson edellä kohdasta 3.2.1 ilmenevän perusteella, että opettaja on antanut kantelijalle asianmukaista ohjausta siitä, miten tehtävät tulisi suorittaa. Objektiiivisesti tarkastellen kyse ei siten ole ollut tehtävien epäasiainmukaisesta hylkäämisestä tai arvioinnin laiminlyömisestä vaan siitä, että opettajan mukaan suorituksia ei ollut ylipäätään vielä voitu arvioida niiden puutteiden vuoksi. Opetus on tosiasiallista hallintotoimintaa, jota voidaan soveltuvin osin arvioida muun muassa hallintolain 2 luvun hyvän hallinnon perusteiden näkökulmasta. Lain 8 §:ssä säädetään neuvontavelvoitteesta. Pidän asianmukaisena sitä, että opiskelijaa pyritään ensin opastamaan tehtävän suorittamisessa sen sijaan, että tehtävä suoraan hylättäisiin sen puutteiden vuoksi. Todettakoon myös, että opiskelija itsekin voi myötävaikuttaa opintosuoritukseensa liittyvien tehtävien arvioinnin edistymiseen noudattamalla saamiaan ohjeita.

Johtopäätökseni on, että kantelu liiteaineistoinen ei anna aihetta epäillä opettajan menetelleen toimenpiteitani edellyttävällä tavalla lainvastaisesti, jättäneen täyttämättä velvollisuutensa taikka käyttäneen harkintavaltaansa väärin.

3.3 Väitteet arvosteluperusteiden kertomatta jättämisestä ja vastaamisen viivyttelystä

3.3.1 Arvioinnin pohjana olevat tapahtuma- ja taustatiedot

Käytettävissäni olleesta aineistosta ilmenee, että saatuaan tietoonsa edellä kohdassa 3.2 tarkoitettun tehtävän (D1) arvosanan kantelija kertoo kantelunsa liitteenä olevaan viestinvaihtoon viitaten kysyneensä 4. ja 7.4.2017 opettajalta tämän tehtävän arvosanan perusteista. Vaikka tiedustelut sisältävät sähköpostiviestit ovat mielestäni osin sängen kärjekkäitä, niihin kuitenkin sisältyy tiedustelu arvosteluperusteiden soveltamisesta. Näihin yhteydenottoihin opettaja oli vastannut 7.4.2017 pahoitellen vastauksen viipymistä ja ilmoittanut arvioinnin perustuneen asianomaisen opintojakson arviointiperusteisiin, jotka ovat nähtävissä opintojaksokuvauksessa verkkosivuilla. Kantelija puolestaan oli vastannut tähän sisällyttämällä viestiinsä opettajan viitattamat arviointiperusteet ja pyytänyt opettajaa ”osoittamaan siitä perusteenne”.

Kantelijan tänne toimittamasta aineistosta ei ilmene, miten tehtävän D1 arvioinnin käsittely oli tämän jälkeen edennyt opettajan ja kantelijan välillä ennen asian siirtymistä oikaisuvaatimukseksi tutkintolautakunnan käsittelyyn.

Ammattikorkeakoulun tutkintolautakunnan 14.9.2017 antamasta päätöksestä kantelijan 17.8.2017 tekemään oikaisuvaatimukseen puolestaan ilmenee, että kantelija oli 6.5.2017 toimittanut tutkintolautakunnalle oikaisuvaatimuksen koskien muun muassa edellä tarkoitettua tehtävää D1 samoin kuin toista samaan kurssiin kuulunutta tehtävää. Tutkintolautakunta oli 31.5.2017 hylännyt oikaisuvaatimuksen, koska yksittäisten tehtävien arviointi ei lautakunnan mukaan

kuulu sen toimivaltaan. Edelleen 14.9.2017 annetusta päätöksestä ilmenee kantelijan 23.5.2017 tehneen oikaisupyynnön koskien lopputentin arvostelua. Tutkintolautakunta oli 1.9.2017 hylännyt tämänkin oikaisuvaatimuksen, koska yksittäisten tenttien arviointi ei lautakunnan mukaan kuulu sen toimivaltaan.

Edelleen asiakirjoista ilmenee tarkastelussa olevan opintojakson opettajan katsoneen 7.6.2017 päivätyssä vastineessaan tutkintolautakunnalle, että koska oikaisuvaatimus koski lopputentin arviointia eikä kyseisen opintojakson arvosanaa, asian käsittely ei kuulu tutkintolautakunnan toimivaltaan.

Opettajan vastineessa tutkintolautakunnalle 7.9.2017 kantelijan viimeisimpään oikaisuvaatimukseen (17.8.2017) on selostettu opintojakson loppuarvioinnissa huomioon otettavia seikkoja ja niiden painoarvoja sekä etätehtävän ja lopputentin arvosanoihin vaikuttaneet seikat. Tutkintolautakunta oli 14.9.2017 antamallaan päätöksellä hylännyt kantelijan oikaisuvaatimuksen ja katsonut opintojakson arvioinnin tapahtuneen ammattikorkeakoulun arviointikriteerien mukaan. Edelleen päätöksessä katsotaan kantelijan saaneen asianmukaisesti tietoonsa paitsi arvosanan myös arviointikriteerit.

Ammattikorkeakoulun toisen lisäselvityksen mukaan kurssin opettaja oli kirjannut kantelijan kurssin arvosanan opintorekisteriin 16.8.2017. Edelleen selvityksen mukaan kurssin kestäessä opettaja oli useaan kertaan sähköpostitse ohjeistanut kantelijaa kurssin suorittamiseen liittyvissä asioissa. Ohjeet olivat perustuneet kurssin opintojaksokuvaukseen ja toteutussuunnitelmaan. Kantelijalle oli annettu opettajan lisäohjeistusta muassa siitä, oliko opiskelija noudattanut annettua tehtävänantoa. Edelleen opiskelija oli saanut ohjausta sähköpostitse (yksittäisistä etätehtävistä/osasuorituksista/oppimistehtävistä DI–D) kevään 2017 ja alkusyksyn 2017 aikana. Opiskelijalle oli myös viestitty sähköpostitse, että etätehtävien/osasuoritusten arvioinnissa sovelletaan koko opintojaksolle laadittuja kriteereitä, ja hänelle oli tarjottu tilaisuutta tulla kuulemaan, miten näitä kriteereitä oli sovellettu hänen henkilökohtaisiin etätehtäviinsä/osasuorituksiinsa.

Selvityksen mukaan sen sijaan, että kantelija olisi käyttänyt hänelle kuuluvaa oikeutta ja mahdollisuutta saada selventävää tietoa kurssin suorittamisesta opettajalta, hän oli kurssin yhä kestäessä vienyt kahteen otteeseen (6.5.2017 ja 23.5.2017) yksittäiset osasuoritukset ammattikorkeakoulun tutkintolautakuntaan, joka on ne päätöksillään jättänyt tutkimatta 31.5.2017 ja 1.9.2017, koska yksittäiset kurssin osat eivät ole tutkintolautakunnan tutkittava asia. Samalla tavalla kantelija oli selvityksen mukaan toiminut saatuaan kurssin lopullisen arvosanan 16.8.2017. Sen sijaan, että kantelija olisi esittänyt edellä oikaisupyynnön kurssin opettajalle, hän oli 17.8.2017 tehnyt asiasta ammattikorkeakoulun tutkintolautakunnalle oikaisupyynnön. Opettaja ei siten ollut saanut sellaista kurssin arvosanaa koskevaa oikaisupyynnöä, johon hän olisi voinut vastata.

3.3.2 Arviointi

Totean, että ammattikorkeakoululain 37 §:n 1 momentin nojalla opiskelijalla on oikeus saada tieto arvosteluperusteiden soveltamisesta opintosuoritukseensa ja 57 §:n 3 momentin mukaan opintosuoritukseensa arvosteluun tyytymätön opiskelija saa pyytää siihen suullisesti tai kirjallisesti oikaisua arvostelun suorittaneelta opettajalta. Oikaisupyynnön johdosta tehtyyn päätökseen tyytymätön saa vaatia siihen oikaisua edelleen tutkintolautakunnalta.

Totean, että ammattikorkeakoululaissa tai sen esitöissä opintosuorituksen käsitettä ei ole erikseen määritelty. Käsitelmäritellyllä on tässä yhteydessä erityistä merkitystä siksi, että opiskelijan oikeus saada tieto arvosteluperusteiden soveltamisesta ja oikeus oikaisuvaatimuksen tekemiseen on edellä selostetuissa säännöksissä kytketty opintosuoritusten arviointiin. Vastaavasti

opettajalla on velvollisuus antaa tieto arvosteluperusteiden soveltumisesta ja oikaisukelpoinen päätös opintosuoritusten arvioinnin kyseessä olleen. Tutkintolautakunnan toimivalta puolestaan määräytyy niin ikään opintosuorituksen käsitteen kautta.

Siten opintosuorituksen käsitteen määrittely vaikuttaa suoraan opiskelijan oikeuksien ja opettajan velvollisuuksien sisältöön sekä julkista valtaa käyttävän toimielimen toimivallan määräytymiseen.

Saadun selvityksen mukaan ammattikorkeakoulu toteuttaa opintojaksot opinto-oppaassa esitettyjen opintojaksokuvausten mukaisesti. Kullakin opintojaksolla on oma toteutussuunnitelma, joka puolestaan noudattaa opintojaksokuvausta. Nämä yhdessä sisältävät muun muassa oppimistavoitteet, sisällön, oppimateriaalit sekä arvioinnin kohteet ja kriteerit. Opintojaksokuvaus on kaikkien opiskelijoiden saatavana opinto-oppaassa ja jaksokohtainen toteutussuunnitelma on ammattikorkeakoulun oppimisalustalla (Moodle), jota kaikki opiskelijat käyttävät. Nyt tarkastellussa olevan kurssin osalta sovelletaan samoja arviointikriteereitä koko kurssiin ja sen sisällä oleviin opintojaksokuvauksesta ja/tai toteutussuunnitelmasta ilmeneviin osatehtäviin. Siten kurssin yksittäisiä osatehtäviä varten ei selvityksen mukaan laadita erillisiä arviointikriteereitä, vaan niiden arviointiin sovelletaan koko kurssia koskevia arviointikriteereitä.

Edelleen selvityksestä ilmenee, että ammattikorkeakoulututkinto muodostuu suoritetuista opintosuorituksista, joita arvioidaan kokonaisina opintojaksoina. Arvosana annetaan aina koko opintojaksosta, jollaisena se myös kirjataan opintorekisteriin. Niin ikään arvosanan oikaisuprosessi koskee aina loppuunsaatetun koko opintojakson arvosanaa. Osasuorituksista koostuva opintojakso on selvityksen mukaan keskeneräinen suoritus niin kauan, kunnes opintojaksosta on annettu opintorekisteriin kirjattu lopullinen arvosana, johon voi hakea oikaisua.

Voimassa olevan lainsäädännön perusteella jää mielestäni tulkinnanvaraiseksi, milloin kyseessä on sellainen itsenäinen opintosuoritus, josta on oikeus hakea oikaisua, ja milloin taas sellainen opintosuorituksen osa-alue, josta ei vielä voi hakea oikaisua. Vastaavalla tavalla jää siten tulkinnanvaraiseksi se, missä vaiheessa opettaja on velvollinen antamaan tiedon arvosteluperusteiden soveltamisesta ja millaista ja miten yksilöityä tietoa opettaja tällöin on velvollinen antamaan. Olennaista asiassa on mielestäni se, että kyseessä on suoritus, joka ylipäättään on arvioitu. Käsitykseni mukaan arvioinnin ja oikaisumenettelyn kohteena oleva opintosuoritus voi olla monenlainen yksittäinen – niin kirjallinen kuin suullinenkin – suoritus.

Vastaavalla tavalla nyt esillä olevassa tapauksessa jää mielestäni tulkinnanvaraiseksi se, ovatko kantelussa tarkoitetun ruotsin kielen kurssin erilliset osasuoritukset eli viisi etätehtävää ja kirjallinen loppuentti laissa tarkoitettuja itsenäisiä oikaisukelpoisia opintosuorituksia vai opintosuorituksen epäitsenäisiä osa-alueita. Sinänsä laissa tarkoitettuna opintosuorituksen puolesta puhuu mielestäni se, että käytettävissäni olleen aineiston perusteella kyseiset suoritukset on arvioitu arvosanoihin.

Ammattikorkeakoululain 37 §:n 1 momenttia ja 57 §:n 3 momenttia yhtenä kokonaisuutena luettaessa oikeus saada tieto arvosteluperusteiden soveltamisesta opintosuoritukseen näyttäisi koskevan vain sellaisia opintosuorituksia, joista voi hakea oikaisua opettajalta ja edelleen tutkintolautakunnalta. Tämä tarkoittaisi siten sitä, että mikäli oikaisumenettely koskisi ammattikorkeakoulun tulkitsemalla tavalla vain laajempia kokonaisuuksia eli opintojaksoja, opettajalla ei olisi velvollisuutta antaa opiskelijalle tietoa siitä, miten arvosteluperusteita on sovellettu tuohon opintojaksoon kuuluvaan osasuoritukseen ennen kuin koko tuo opintojakso on tullut suoritetuksi. Lain sanamuodon perusteella oikaisumenettelyä ei kuitenkaan ole kytketty opintojaksoon vaan nimenomaan opintosuoritukseen.

Mielestäni edellä selostamani tulkinta ei kuitenkaan olisi opiskelijalähtöinen, vaan tieto arvosteluperusteiden soveltumisesta kuhunkin opintosuorituksen arvioituun osasuoritukseenkin olisi perusteltua saada pyynnöstä silloin, kun kukin osasuoritus on arvioitu. Muussa tapauksessa tiedon saaminen voisi nähdäkseni siirtyä pitkänkin ajan päähän, mikäli kyseessä olisi pitkäkestoinen ja useita vaiheita sisältävä opintosuoritus. Tämä taas ei palvelisi opiskelijan tiedontarvetta eikä välttämättä myöskään myötävaikuttaisi opinnoissa edistymiseen.

Käytettävissäni olleen aineiston perusteella kantelija oli tehtävän D1 osalta saanut tietoonsa koko asianomaisen opintojakson yleiset arvosteluperusteet. Sen sijaan asiakirjoista ei ilmene, että hän olisi opettajaltaan saanut lähemmin tietoonsa sen, miten arvosteluperusteita oli tapauskohtaisesti sovellettu hänen kohdallaan nimenomaan kyseiseen tehtävään. Toisaalta ammattikorkeakoulun selvityksen mukaan kantelijalle oli tarjottu tilaisuutta tulla kuulemaan, miten kurssin yleisiä arviointikriteereitä oli sovellettu hänen henkilökohtaisiin etätehtäviinsä/osasuorituksiinsa. Tältä osin totean, että henkilökohtainen kanssakäyminen voi useimmiten olla joustava ja luonteva tapa käydä arvosteluperusteiden soveltamista läpi opettajan ja opiskelijan kesken. Toisaalta tällainen ei välttämättä aina ole syystä tai toisesta mahdollista. Hyvän hallinnon palveluperiaatteen ja asiakaslähtöisyyden näkökulmasta tieto arvosteluperusteiden soveltamisesta olisi perusteltua antaa kirjallisesti, mikäli opiskelija sitä nimenomaisesti toivoo.

Johtopäätökseni on, että minulla ei ole riittäviä oikeudellisia perusteita katsoa ammattikorkeakoulun menettelyn olevan ammattikorkeakoululain vastainen, mitä tulee opintosuorituksen käsitteen tulkintaan ja tiedon antamiseen arvosteluperusteiden soveltamisesta. Asiaan liittyvä tulokinnanvaraisuus huomioon ottaen saatan enempiin toimenpiteisiin tältä osin ryhtymättä edellä esittämäni näkökohdat yleisellä tasolla ammattikorkeakoulun tietoon.

Vastaukseen kuluneen ajan osalta totean, että kun tiedustelut oli lähetetty 4. ja 7.4.2017 ja niihin oli vastattu 7.4.2017, asiassa ei tältä osin ole ilmennyt aihetta epäillä sellaista aiheetonta viivytystä, johon minun olisi syytä enemmän puuttua.

Sikäli kuin kantelija katsoi opettajan jättäneen täysin perustelematta kurssin lopputentistä antamansa arvosanan, vaikka kantelija oli tästä häneltä sähköpostitse kysynyt, totean, että kantelija on jo tutkintolautakunnan päätöksen 14.9.2017 yhteydessä saanut tähän vastauksen opettajan laatimassa 7.9.2017 päivätyssä vastineessa. Tämän vuoksi asia ei tältä osin edellytä enempiä toimenpiteitäni.

3.4 Oikaisuvaatimuksen käsittely tutkintolautakunnassa

Käytettävissäni olleen aineiston perusteella kantelijan asia eli kurssin arvostelua koskeva kysymys ei ollut edennyt varsinaiseen ammattikorkeakoululaissa tarkoitettuun oikaisuvaatimusvaiheeseen, joten opettaja ei ollut antanut oikaisuvaatimukseen myöskään erillistä päätöstä. Tästä huolimatta asia oli kuitenkin edennyt suoraan tutkintolautakunnan käsittelyyn ja lautakunta oli sen asiasisältönsä puolesta myös ratkaissut 14.9.2017. Kysymyksenalaiseksi siten jää, millä oikeudellisella perusteella tutkintolautakunta oli voinut ottaa asian tutkittavakseen, kun ei ole ollut olemassa sellaista ammattikorkeakoululaissa tarkoitettua opettajan päätöstä, johon oikaisua olisi voinut hakea. Päätöksestä ei ilmene, mihin opettajan päätökseen oikaisua haetaan. Myöskään oikaisuvaatimuksessa ei ole yksilöity päätöstä, johon oikaisua haetaan. Siten oikaisuvaatimus olisi käsitykseni mukaan tullut jättää tutkimatta. Katson tutkintolautakunnan päätöksen syntyneen virheellisessä järjestyksessä.

Ammattikorkeakoulu on myöntänyt, että se olisi voinut ohjeistaa kantelijaa siten, että hän olisi ensin vienyt kurssin arvosanan opettajan oikaisuprosessiin ja vasta sen jälkeen asia olisi voitu

käsitellä tutkintolautakunnassa. Ammattikorkeakoulu on ilmoittanut, että se tulee jatkossa paremmin varmistamaan, että opintojakson arvosanan oikaisuketju kulkee oikeassa järjestyksessä niin, että sekä henkilökunta että opiskelijat toimivat oikaisuprosessissa roolinsa mukaisesti.

Saatan käsitykseni menettelyn virheellisyydestä ammattikorkeakoulun tietoon ja kiinnitän sen huomiota huolellisuuteen sen sääntelyn noudattamisessa, joka koskee opintosuoritusten oikaisuvaatimusmenettelyä ammattikorkeakoulussa.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdissa 3.3.2 ja 3.4 esittämäni käsitykset ammattikorkeakoulun tietoon lähettämällä sille jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Ammattikorkeakoululain 37 §:n 1 momentissa ja 57 §:n 3 momentissa tarkoitettuun opintosuorituksen käsitteeseen liittyvä tulkinnanvaraisuus huomioon ottaen lähetän päätökseni tiedoksi ja mahdollisia toimenpiteitä varten myös ammattikorkeakoululainsäädännön valmistelusta vastaavalle opetus- ja kulttuuriministeriölle. Samalla pyydän ministeriötä ilmoittamaan minulle mahdollisista toimenpiteistä 28.2.2019 mennessä.